

З урахуванням вказаного, доцільно положення ч. 3 ст. 233 КПК доповнити нормою, за якою, у випадку вчинення тяжких та особливо-тяжких злочинів, коли володілець транспортного засобу з об'єктивних причин не може надати дозвіл на проникнення до його авто для огляду місця події, передбачити таку можливість, якщо не проведення огляду може призвести до втрати слідів залишених злочинцями, речей, документів та інших речових доказів на місці вчинення злочину.

Список бібліографічних посилань

1. Грошевий Ю. М., Стахівський С. М. Докази і доказування у кримінальному процесі : наук.-практ. посіб. Київ : КНТ ; Вид. Фурса С. Я., 2006. 272 с.

2. Рожнова В. В. Недопустимість доказів у кримінальному провадженні. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 301–306. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/4689/1/53.pdf> (дата звернення: 19.10.2018).

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 1 вересня 2017 р. : (офіц. текст). Київ : Паливода А. В., 2017. 372 с.

Одержано 10.10.2018

УДК 343.375(477)

Руслан Сергійович ФИЛЬ,

кандидат юридичних наук,

начальник 2-го науково-дослідного відділу

науково-дослідної лабораторії криміналістичної та спеціальної техніки

Державного науково-дослідного інституту МВС України

СУЧАСНИЙ СТАН ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

З метою вдосконалення організації діяльності підрозділів протидії злочинності у сфері економіки 7 травня 2015 р. наказом МВС України було створено Департамент протидії злочинності у сфері економіки МВС України. Він був структурним підрозділом у складі кримінальної міліції апарату МВС України, який безпосередньо підпорядковувався міністрові або уповноваженому ним заступникові та згідно із законодавством України організовував і здійснював оперативно-розшукову діяльність [1]. Відповідно до покладених завдань зазначений структурний підрозділ МВС України: організовував і координував роботу територіальних підрозділів з протидії злочинам у сфері інтелектуальної власності, брав участь у проведенні заходів із запобігання і виявлення кримінальних правопорушень у сфері економіки, а також порушень у сфері інтелектуальної власності. В подальшому після створення Національної поліції України його функції та уповноваження було передано до Департаменту захисту економіки Національної поліції України. Крім того, враховуючи міжнародні норми Конвенції про кіберзлочинність [2], у структурі Національної поліції України питанням протидії порушенню авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет займається Департамент кіберполіції [3]. Окрім вказаних вище завдань, МВС України здійснює експертне забезпечення правосуддя. Для належного виконання судових експертиз у сфері інтелектуальної власності в системі МВС України сформовано відділ досліджень у сфері інтелектуальної власності лабораторії досліджень у сфері інформаційних технологій Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України.

З метою підвищення кваліфікації майбутніх спеціалістів правоохоронних органів 17 березня 2017 р. для реалізації Проекту з підготовки фахівців по боротьбі з кіберзлочинністю та піратством було підписано Меморандум про співпрацю між Державною службою інтелектуальної власності (нині її повноваження здійснює Мінекономрозвитку України) та Національною академією внутрішніх справ. У рамках цього Меморандуму співпраці буде створено на базі Національної академії внутрішніх справ курси з підготовки правоохоронців за спеціалізацією, що спрямована на захист прав інтелектуальної власності, і вони стануть платформою для розробки нової освітньої програми, за якою відбуватиметься навчання правників нової генерації, покликаних захистити інноваційний потенціал України [4].

Незважаючи на позитивний момент у додатковому вивченні студентами та курсантами основ захисту прав інтелектуальної власності, зауважимо, що такий навчальний спеціальний курс викладатиметься лише на базі єдиного ВНЗ в Україні – Національної академії внутрішніх справ і, до того ж, він розрахований на підготовку лише спеціалістів у боротьбі з кіберзлочинністю та піратством, тобто майбутніх фахівців із захисту авторського права і суміжних прав, а не промислової власності.

Тож, наразі у структурі Національної поліції України існує два підрозділи, які забезпечують охорону інтелектуальної власності, зокрема Департамент захисту економіки Національної поліції України, який бере участь у проведенні заходів із запобігання і виявлення кримінальних правопорушень у сфері економіки й інтелектуальної власності, а також та Департамент кіберполіції Національної поліції України, який також уповноважений займатися питанням протидії порушення прав інтелектуальної власності у мережі Інтернет. Й тому для усунення такої розгалуженості, та з метою підвищенню рівня запобігання злочинності у сфері інтелектуальної власності вбачається за доцільне визначити або створити у структурі Національної поліції України єдиний спеціалізований підрозділ з розслідування цього виду економічних злочинів.

Зауважимо, що у науковому середовищі неодноразово критикувалися заходи захисту прав інтелектуальної власності, які здійснюють правоохоронних органів. Приміром, А. К. Виноградов для ефективної протидії злочинам та правопорушенням у сфері інтелектуальної власності пропонує відкоригувати пріоритети в роботі підрозділів правоохоронних органів, відповідним чином змінити критерії оцінки роботи цих підрозділів, форми статистичної звітності щодо результатів їх роботи. На його думку, особливу увагу слід сконцентрувати на інтеграції баз даних щодо документування організаторів злочинних схем, виявлення каналів нелегального переміщення контрафакту, місць виготовлення продукції з незаконним використанням знаків для товарів і послуг, міжрегіональних і міждержавних схем учинення шахрайств із використанням Інтернет-технологій, за умови надійного захисту цих відомостей [5, с. 23].

Одночасно з цим, вкрай важливим вбачається питання щодо розроблення й забезпечення єдиної політики з запобігання й розслідування такого виду злочинів у державі. Вважаємо, що було б раціональним створити у структурі МВС України відповідний підрозділ, який б забезпечив:

- проведення щорічного моніторингу та аналізу криміногенної ситуації в сфері інтелектуальної власності, та вироблення відповідних пропозицій щодо внесення коректив до чинних нормативних актів, які будуть спрямовані на поліпшення захисту національних виробників інтелектуальної продукції;
- сприяння партнерству Національної поліції України та Інтерполу у частині боротьби з транснаціональними організованими злочинними групами, які займаються контрафактом;
- впровадження у навчальні заклади МВС України курсів підвищення кваліфікації для поліцейських, які будуть працювати у підрозділі, що спеціалізується на злочинах у сфері інтелектуальної власності, на яких б викладали особливості кваліфікації злочинів у сфері інтелектуальної власності, методики розслідування справ у сфері інтелектуальної власності, основи судової експертизи у сфері інтелектуальної власності тощо. Цей же підрозділ повинен забезпечити регулярне коригування програми таких курсів у відповідності до результатів вищезгаданого моніторингу криміногенної ситуації;
- сприяння проведенню активної інформаційної кампанії серед населення з метою доведення негативних наслідків вчинення злочинів у сфері інтелектуальної власності.

За такого комплексного підходу основними показниками ефективності роботи таких підрозділів у МВС та Національній поліції України мають стати не стільки статистичні показники зменшення динаміки злочинів, скільки економічні показники збільшення ВВП країни від реалізації саме національної інтелектуальної продукції.

Посилення інституційної спроможності Національної поліції України щодо захисту промислової власності доцільно реалізувати за допомогою таких заходів як: оперативні заходи щодо виявлення злочинних груп; підвищення ефективності слідчого апарату шляхом підвищення їх рівня знань у сфері промислової власності; інформування суспільства про

обсяги контрафактного товару та негативних наслідків від нього; міжнародна науково-технічна допомога; створення єдиних інформаційних баз даних про контрафактний товар.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Положення про Департамент протидії злочинності у сфері економіки Міністерства внутрішніх справ України : наказ МВС України від 07.05.2015 № 530 // Ліга: Закон. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS587.html (дата звернення: 30.09.2018).

2. Конвенція про кіберзлочинність : від 23 листоп. 2001 р. *Офіційний вісник України*. 2007. № 65. С. 107. Ст. 2535.

3. Про затвердження Положення про Департаменту кіберполіції Національної поліції України : наказ Нац. поліції України від 10 листоп. 2015 № 85.

4. В Україні на базі національної академії внутрішніх справ готуватимуть спеціалістів по боротьбі з кіберзлочинністю та піратством // Міністерство внутрішніх справ України : офіц. сайт. URL: http://mvs.gov.ua/ua/news/6544_V_Ukraini_na_bazi_Nacionalnoi_akademii_vnutrishnih_sprav_gotuvatimut_specialistiv_po_borotbi_z_kiberzlochinnistyu_ta_piratstvom.htm (дата звернення: 30.09.2018).

5. Виноградов А. К. До питання організації взаємодії в системі правоохоронних органів України по протидії правопорушенням у сфері захисту інтелектуальної власності. *Митна справа*. 2014. № 1 (91). С. 19–24.

Одержано 30.09.2018

УДК 347.77.028(477)

Світлана Петрівна ФИЛЬ,

кандидат юридичних наук,

старший науковий співробітник науково-організаційного відділу

Державного науково-дослідного інституту МВС України

ПРОБЛЕМИ МИТНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Сприяння захисту прав інтелектуальної власності (далі – ПІВ) і боротьба з підробленим товаром на митному кордоні України є одним із основних завдань українських митниць і проявом їх правоохоронної сутності. Адже доцільніше запобігати ввезенню контрафактної продукції на митному кордоні, ніж потім її збирати в місцях реалізації на внутрішньому ринку. Хоч норми національного митного законодавства дозволяють правовласнику захистити свої майнові права на об'єкти ПІВ, оскільки в них впроваджено аналогічні міжнародній практиці митні процедури щодо захисту ПІВ, проте воно має низку прогалин, що уможливають потрапляння на вітчизняний ринок контрафактних товарів.

Перша проблема, яка постає перед патентовласниками, – бездіяльність ДФС України і митниць із виявлення товарів, що порушують ПІВ. Ґрунтуючись на даних ДФС України, встановлено негативну тенденцію до зменшення кількості виявлених порушень митних правил при переміщенні товарів, що порушують ПІВ. Так, у 2013 р. органами доходів і зборів за ст. 476 МК України порушено 20 справ за підозрою в порушенні ПІВ, що становило 0,8 % від загальної кількості призупинень митного оформлення товарів, у 2014 р. – 10 справ (0,5 %), у 2015 р. – 21 справу (0,7 %) та у 2016 р. – 15 справ (0,2 %) [1]. Тож, слід констатувати, що результативність митниць зводиться до підрахунку кількості припинень митного оформлення за підозрою в порушенні ПІВ. При цьому не зважають на те, що подібне призупинення товару, який може порушувати ПІВ, для державних органів – простої, а для бізнесу – конкретні матеріальні збитки. До того ж, коли результативність таких припинень у 2016 р. визначається показником 0,2 %, постає запитання: інтереси якого бізнесу захищає ДФС України і навіщо взагалі потрібен цей «митний захист інтелектуальної власності», якщо порушення не виявляються, а митне оформлення затримується [2].

Крім того, про яку боротьбу з контрафактним товаром у ДФС України може йтися, якщо навіть в оцінці митниць відсутні критерії «кількість виявлених одиниць контрафактної продукції» та «кількість знищень контрафактних товарів». Тому, усвідомлюючи можливу шкоду від підроблених товарів як здоров'ю, так і навколишньому середовищу, вкрай важливо для підвищення обізнаності суспільства регулярно інформувати його про обсяги й